

Verkko-opetussuunnitelma

Kotiseudun tutkimista 1.–2. luokkalaisille

Hanna Mäittälä
Mediakasvatuksen perusopinnot/ Riihimäki
Verkko-opetus/ Päivi Mäkinen
syyskuu 2014

Sisällys

Suunnitelman lähtökohdat ja tavoitteet	1
Kotiseutu -teeman aihekokonaisuudet	3
1. Aloitus.....	4
2. Kohti kotiseutua – oppilaan oma näkökulma.....	4
3. Minun kotiseutuni – oppilaiden koottu näkökulma	4
4. Meidän kotiseutumme – tervetuloa meille.....	5
5. Minä vaikutan kotiseudullani	5
6. Projektin päätös ja yhteenveto	6
Lopuksi.....	6
Itsearviointi.....	7
Lähteet.....	9

Suunnitelman lähtökohdat ja tavoitteet

Tänä lukuvuotena aloitin uudessa työpaikassa uudella paikkakunnalla. Paikkakunta ei ole tällä kertaa täysin vieras minulle. Kaksi edellistä työpaikkaani sijaitsivat minulle vierailla paikkakunnilla. Ulkopaikkakuntalaisena olen kysynyt työkavereiltani reittivalintoja ja paikallisia nähtävyyksiä. Näkemyksiään ovat kertoneet aikuiset eikä niinkään lapset. Tämä lähtöasetelma laittoi minut nyt syksyllä miettimään, *mitä oppilaat voisivat kertoa ulkopaikkakuntalaiselle omasta kotiseudustaan ja/tai mitä paikkoja omasta kotiseudustaan he haluaisivat esitellä ulkopaikkakuntalaiselle.*

Suunnittelin verkko-opetuksen **1.–2. luokkalaisille**, koska tänä lukuvuotena työskentelen 1.–2. luokkalaisten kanssa. Valitsin teemaksi **kotiseudun**, koska *kotiseutua voi käsitellä yli oppiainerajojen, opiskelu ja oppiminen voidaan jalkauttaa helposti koulun ulkopuolelle sekä teemasta on helppo mukauttaa pohtimis- ja oppimistehtäviä oppilaiden osaamisen mukaan.* Olen käyttänyt verkko-opetussuunnitelman tukena uutta perusopetuksen opetussuunnitelmaa, joka tulee koulujen arkeen 1.–6. vuosiluokilla 1.8.2016 lähtien. OPS2014:ssä olen keskittynyt 1.–2. luokan äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärään, koska oppimisprojekti lähtee liikkeelle (äidin)kielestä sekä sen ymmärtämisestä. OPS2014:ssä (104) todetaan, että ”äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine”. Vaikka äidinkieli on erillinen oppiaine, se myös yhdistää kaikkia oppiaineita. Äidinkieli muodostaa perustan kaikkien muiden koulussa opettavien aineiden oppimiselle: jos äidinkielen taidoissa on puutteita, muita oppiaineita on hankala opiskella. Tällöin 1.–2. luokkalaisilla äidinkielen asema oppimisessa korostuu: näillä luokilla muodostetaan se pohja, josta kukin oppilas lähtee kehittämään omia taitojaan. (esim. OPS2014, 103–106.) Tämän vuoksi on perusteltua, että olen keskittynyt OPS2014:ssä äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärään. (Valitsemani teema yhdistää mielestäni äidinkieltä, kuvamaataittoa, maantietoa, matematiikkaa sekä lisäksi tarvittaessa biologiaa ja historiaa.) Äidinkielen opiskelulla on tärkeä rooli myös siksi, että oppilaat ”saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen” (OPS2014, 103). Suunnittelemassani oppimisprojektissa jokainen oppilas pääsee harjoittelemaan itsensä ilmaisua niin sanallisesti, suullisesti kuin kuvallisten tuotosten kautta. Toisaalta oppilaat pääsevät tutustumaan erilaisiin teksteihin ja kuviin, joita voidaan käsitellä projektin aikana. Tämä taas kehittää oppilaiden monilukutaitoa, joka on nostettu esille OPS2014:ssä laaja-alaisen osaamisen yhteydessä (esim. OPS2014, 22).

Tiedostan, että valitsemallani teemavalinnalla on tietysti riskinsä: oppilaat ovat varmasti käsitelleet kotiseutua kyllästymiseen saakka ja/tai aihe voi tuntua nykyajan hektisessä ympäristössä liian arkiselta ja tylsältä. *Suunnitelmani lähtökohtana on se, että oppilaat pystyisivät katsomaan kotiseutuaan uudesta näkökulmasta käsin.* Jos oppilas pystyisi irrottautumaan esimerkiksi koulumatkan ajaksi katsomaan ympärilleen ja miettimään, mikä on kotiseutu, mitä se merkitsee ja mitä se pitää sisällään. Mielestäni omaa kotiseutua tutkimalla ja ihmettelemällä voi oppia uusia asioita ja/tai löytää uusia näkökulmia katsoa maailmaa. Esimerkiksi perusopetuksen OPS2014 korostaa laaja-alaista osaamista ja oppiainerajat ylittävää opiskelua. Oppimisympäristö nähdään kouluympäristöä laajempaan asiana ja oppilaita ohjataan aktiivisempaan rooliin omassa oppimisprosessissaan ja omassa oppimaan oppimisen taitojen

kehittämisessä. Opettajan rooli on enemmänkin oppimiseen kannustaja: hän toimii oppilaiden apuna, jotta jokainen löytäisi omat vahvuutensa niin oppimisessa kuin opiskelussa (ks. OPS2014 ja esim. kappaleet 2.2 Perusopetuksen arvoperusta, 2.3 Oppimiskäsitys, 3.3 Laaja-alainen osaaminen).

Tämän suunnitelman tavoitteena on, että *oppiminen lähtisi liikkeelle oppilaista ja heille mielenkiintoisista näkökulmista käsin* – ei niin, että opettaja on suunnitellut pitkän tehtävälistan, jonka mukaan edetään alusta loppuun. 1.–2. luokan OPS2014 (104) äidinkieli ja kirjallisuus -osuus korostaa, että opettamisessa otettaisiin huomioon oppilaita kiinnostavat näkökulmat ja oppilaille annettaisiin mahdollisuus lähteä tutkimaan asioita heitä kiinnostavista näkökulmista käsin. Suunnitelmani sisältää **aihekokonaisuuksia**, joissa on erilaisia kysymyksiä, joihin oppilaat voisivat vastata joko omasta kokemuksestaan käsin ja/tai etsiä tarvittavaa tietoa keskustelemalla muiden (lapset ja aikuiset) kanssa, tutkimalla kirjoja (koulu, kirjasto) ja/tai etsimällä tietoa verkosta. *Oppilaat (yksilö-, pari- ja/tai ryhmätyönä) saisivat käyttää omien ajatustensa ilmaisemiseen niin kirjallisia kuin kuvallisiakin keinoja*. Koko luokan yhteiset pohdimistehtävät (esim. projektin alussa →Mitä kotiseutu tarkoittaa? projektin lopussa →Mitä opimme?) koottaisiin yhteiseksi käsittekartaksi tai vastaavaksi (esim. Prezi -sovelluksen käyttö havainnollistamiseen). Kotiseutu -teeman ympärille syntyneet oppilaiden tuotokset koottaisiin opettajan avustuksella **projektia varten luotuun blogiin**, jossa projektin edistymistä ja sen synnyttämiä tuotoksia voisivat tutkailla oppilaat vanhempiensa/huoltajien tai muiden heille tärkeiden aikuisten kanssa. Mikäli blogin perustaminen ei ole mahdollista vastustuksen (tai lupa-asioiden) vuoksi, sen tilalle voisi järjestää projektin loputtua näyttelyn koulun tiloihin.

Tämän oppimisprojektin keskiössä ovat oppilaat ja heidän oppimisensa, mutta opettajaa tarvitaan johtamaan projektia ja viemään sitä eteenpäin sekä olemaan oppimisen tukena. Verkko-opetus 1.–2. luokkalaisille vaatii enemmän suunnittelua (valmistelutyöt ja varasuunnitelmien laatiminen, mahdollinen eriyttäminen) ja **opettajajohtoisuutta** verrattuna vanhempiin oppilaisiin, koska kyseessä ovat pienet oppilaat, joiden *opiskelutaidot ja oppimaan oppimisen taidot ovat kehittymässä*. (Esimerkiksi OPS2014 korostaa 1.–2. luokkalaisten äidinkieli ja kirjallisuus -osuudessa näiden taitojen harjaannuttamista.) Lisäksi oppilaiden välillä voi olla huomattavia eroja myös luku-, kirjoitus- ja vuorovaikutustaidoissa, joten aikuisen läsnäolo ja ohjaaminen on painavassa osassa koko tätä kotiseutu -teeman ympärille luotua oppimisprojektia. Opettajan täytyy pitää huoli myös siitä, että oppimisprojektin aikana keskustelut ja pohdinnat pysyvät asiallisina sekä kaikilla on mahdollisuus vaikuttaa ja saada äänensä kuuluviin yhteisessä oppimisprojektissa. Mielestäni opettajajohtoisuus ei kuitenkaan tarkoita sitä, että opettaja tekee oppimisen oppilaiden puolesta tai antaa pohdintaosuuksissa omien näkemystensä valtaavan liikaa tilaa oppilaiden näkemyksiltä ja kokemuksilta. Tätä ajatus tiivistyy hyvin seuraavassa lauseessa: ”verkko-opetus on kalastamaan opettamista, ei kalan antamista oppilaalle” (Tella, Vahtivuori, Vuorento, Wager & Oksanen 2001, 41).

Opetus toteutettaisiin kokonaan **lähiopetuksena**, mutta pohdinnan ja oppimisen apuna käytettäisiin verkkoa ja valmiit tuotokset laitettaisiin (mikäli mahdollista) verkkoon. Kun verkko toimii opettamisen ja oppimisen välineenä, samalla oppilaat pystytään johdattamaan **verkkoetiketin** (esim. Pelastakaa lapset -sivusto →julkaisut →Nettielämä on oikeaa elämää -oppaat lapsille ja aikuisille) äärelle. **Suunnitelmani ei sisällä mitään aikataulua**, koska sen voi

toteuttaa intensiivisesti lyhyessä ajassa tai koko lukuvuoden mittaisena projektina. Tellan ym. (2001, 35) näin ei pitäisi kuitenkaan toimia, koska verkko-opetus antaa lähtökohtaisesti mahdollisuuden olla riippumaton ajasta ja paikasta. Jonkinlaisen aikajanan suunnitteleminen helpottaisi omien resurssien (omat voimavarat, jaksaminen) realistisempaa tarkastelua (esim. Tella ym. 2001, 35). En halunnut sisällyttää mitään aikarajoja työskentelylle, koska opettaja tuntee parhaiten oman ryhmänsä ja sen, kuinka paljon kukin oppilas ja koko ryhmä tarvitsevat aikaa pohdintojensa ja niiden pohjalta tehtyjen tuotostensa valmiiksi saattamiseen (ja hän tietää myös parhaiten, milloin työskentelyä täytyy viedä eteenpäin seuraavaan aihealueeseen). Lisäksi opettajalla on paras tieto siitä, kuinka pitkäjänteisesti oma ryhmä pystyy kerralla työskentelemään. *Suunnitelmassani oppilaiden oppimisprosessi lähtee liikkeelle ilmiöstä eikä mielestäni aikaa vaativalle työskentelylle voi laittaa etukäteen rajoja tietämättä etukäteen käytettävissä olevia resursseja (tilat, laitteet, materiaalit) sekä tuntematta tulevaa opetusryhmää ja heidän tarpeitaan.* Suunnitelmaan voi toki käytännön toteutusvaiheessa sisällyttää alustavia aikatauluja, mutta ne eivät saa olla liian tiukkoja ja joustamattomia.

Kotiseutu -teeman ympärille suunnitellun oppimisprojektin pitäisi olla toteutettavissa hyvin erilaisilla resursseilla. Suunnitelmani ei edellytä tabletteja, älytauluja, videotykkeitä tai dokumenttikameroita. Niillä voi saada oppimisprojektista (esim. visuaalisesti) laajemman, mutta periaatteessa yksi tietokone nettiyhteydellä ja yksi kännykkä ja/tai kamera riittää (sekä kirjoitus-, piirustusvälineet ja paperia). Tiedonhaku voi tosin olla hidasta, jos tietokoneita ei ole riittävästi ja/tai nettiyhteydet ovat lähtökohtaisesti huonot (esim. katvealueet). Jos projektilla ei ole kiire ja sitä pystytään toteuttamaan joustavasti muun koulutyöskentelyn ohella, pienet resurssit (tai huonosti toimiva netti) eivät ole este – eivätkä myöskään hidaste.

Kotiseutu -teeman aihekokonaisuudet

Seuraavaksi esittelen suunnittelemani verkko-opetuksen aihekokonaisuudet. Jokaisen aihekokonaisuuden tiivistää jokin kysymys, joihin oppilaat lähtevät etsimään vastauksia joko yksin, pareittain, ryhmässä tai koko luokan kanssa. *Kysymys myös tiivistää aihekokonaisuuden (oppimis)tavoitteen.* Työskentelytavat on valittu siten, että ne palvelevat parhaiten kunkin aihekokonaisuuden kysymystä. Aihekokonaisuuksien välissä sekä niiden aikana olisi hyvä varata aikaa *itsereflektointiin ja käsitellä esille nousseita tuntemuksia tarvittaessa koko luokan kanssa.* (Mitä uutta opin tänään? Missä asiassa olin hyvä?) Lisäksi oppilaiden olisi hyvä saada myös *henkilökohtaista palautetta opettajalta.* Palautteen annossa tulisi kuitenkin keskittyä positiivisiin asioihin. Jokaisessa aihekokonaisuuden päätyttyä tai sen työstämisen aikana *oppilaat saisivat mahdollisuuden antaa positiivista palautetta ryhmäläisilleen.* Palautteen anto voidaan toteuttaa myös nimettömänä, lapuille kirjoitettuna. Tässä tulisi kuitenkin huomioida se, että jokainen oppilas saisi positiivista palautetta ryhmäläiseltään, ettei kukaan jäisi ilman positiivista palautetta. Myös OPS2014 (105) 1.–2. luokan äidinkieli ja kirjallisuus -osuus painottaa laadukkaan ja kannustavan palautteen merkitystä oppilaan oppimisprosessissa sekä vertaisarviointitaitojen opettamista ja kehittämistä.

1. Aloitus

Oppimisprojekti alkaa koko opetusryhmän pohdintatehtävällä.

Mikä on kotiseutu? Mitä sillä tarkoitetaan?

Pohdinnan tulokset kootaan käsitekartaksi (paperille/ sähköisesti). Samalla käydään läpi myös kurssin työskentelytavat, esitellään teemat ja aikataulu sekä sovitaan säännöistä. Käsitekartta, kurssin työskentelytavat, teemat, aikataulut ja sovitut säännöt voisivat olla luokassa esillä, mikäli mahdollista. Kun projektiin liittyvät asiat ovat näkyvissä, oppilaat pystyvät myös itsenäisesti seuraamaan projektin kulkua. Jos kaikki eivät osaa vielä lukea kunnolla, tekstien tukena voisi olla kuvia. Tämä käytännön järjestely helpottaa myös niitä oppilaita, joille muutokset aiheuttavat suurta hämmennystä ja epävarmuutta. Kun tutun ja turvallisen arkirutiinin rikkoo projektityöskentely, voi ilmetä myös käytöksessä hankaluutta. Ennakoimisella ja poikkeavasta toiminnasta tiedottamisella voidaan helpottaa sekä oppilaan oloa että hänen osallistumistaan projektityöskentelyyn.

2. Kohti kotiseutua – oppilaan oma näkökulma

Itsenäinen työskentely.

Mitä asioita ja/tai ihmisiä liitän kotiseutuun? Mitä se merkitsee minulle?

Tämä osuus tehdään itsenäisesti. Pohdinta toteutetaan kuvallisena tuotoksena, jossa oppilas piirtää omasta kotikadustaan kartan (Ennen työskentelyä kannattaa pohtia yhdessä, minkälainen on kartta ja minkälaisia merkkejä se pitää sisällään.). Tarvittaessa oppilaat voivat piirtää myös oman kotitalonsa ja liittää siihen itselle tärkeitä asioita ja ihmisiä. Jos oppilaat ovat edellisessä aihealueessa (aloiutus) nostaneet esille koulun ja liittäneet sen kotiseutuun, oppilaat voisivat lisäksi/vaihtoehtoisesti piirtää kartan omasta koulumatkastaan. (*Mikäli oppilas ei voi syystä tai toisesta kertoa muille kotinsa sijaintia tai kulkemaansa koulureittiä, hän voisi keskittyä esittelemään työssään koulua ja sen ympäristöä.*) Tässä aihealueessa jokainen oppilas voisi koota omasta kotikadustaan erilaisia tilastotietoja, kuten esimerkiksi: Kuinka monta kerrostaloa/ rivitaloa ja/tai omakotitaloa on kotikadullani? Kuinka monta puuta kotipihaassa kasvaa? Tämä opettaisi asioiden luokittelua. Oppilaan apuna voi olla opettajan laatima moniste, jossa on kuvailtu sekä sanoin että kuvin, mitä asioita oppilaan tulee laskea ja havainnoida. Tarvittaessa monisteessa voi olla tyhjiä kohtia, johon oppilas voi lisätä muita tekemiään havaintoja omasta kotikadustaan.

3. Minun kotiseutuni – oppilaiden koottu näkökulma

Pienryhmä-/ ryhmätyöskentely.

Minkälainen on minun kotiseutuni?

Pohdinnan tulokset (kuvalliset tuotokset) esitellään muulle ryhmälle. Työskentelyn tukena voisi olla isompi kartta, johon jokainen oppilas voisi merkitä kotinsa sijainnin ja oman koulureittinsä. Tämä voisi auttaa sekä oman näkemyksen että toisten oppilaiden näkemysten

hahmottamisessa. (Miten monella eri tavalla kotiseudun voi määrittää? Kuinka laajalle kukin oppilas ulottaa oman kotiseutunsa?) Kolmannessa aihekokonaisuudessa oppilaat laatisivat pienryhmissä taulukot (aikuisen avustuksella) jokaisen oppilaan keräämistä kotikadun tilastotiedoista. Taulukon avulla ryhmä voisi tehdä seuraavaksi yhteen- ja vähennyslaskuja muille ryhmäläisille. Oppilaat voisivat koota myös listan kadunnimistä (yleis- ja erisnimien erottamisen opettelua). Tämän jälkeen jokainen pienryhmä saisi suunnitella äidinkieleen liittyviä tehtäviä (esim. tavuttaa kadunnimet). Mikäli ryhmä on innokas esiintymään, he voisivat näytellä kirjaimia (kirjaimista voisi muodostaa kadunnimiä ja/tai kaikille tuttuja paikkojennimiä). Toiset voisivat yrittää arvata, mistä kadusta ja/tai paikasta on kyse (tätä harjoitusta voisi laajentaa niin, että ryhmä menisi esittämään tätä arvausleikkiä toiselle oppilasryhmälle/-ryhmille). Sekä yhteen- ja vähennyslaskut että äidinkielen tehtävät voisi halutessa kirjoittaa puhtaaksi tietokoneelle (näppäintaitojen harjoittelu →OPS2014) ja oppilaiden laatimista tehtävistä voisi koota pienen harjoitteluvihon, joka tulisi koko luokan yhteiseen käyttöön (projektista jäisi jäljelle myös yhteisesti tuotettua materiaalia →OPS2014).

4. Meidän kotiseutumme – tervetuloa meille

Itsenäinen työskentely ja parityöskentely (ryhmätyöskentely).

Mitä asioita ja/tai paikkoja haluaisin esitellä ulkopaikkakuntalaisille kotiseudustani? Mitkä ovat parhaat paikat kotiseudullani?

Tämän aihekokonaisuuden aluksi jokainen oppilas saisi kirjata ylös niitä asioita ja/tai paikkoja, jotka ovat niin tärkeitä/merkittäviä/mielenkiintoisia, että niitä kannattaisi esitellä myös ulkopaikkakuntalaiselle. Oppilaille tulisi korostaa, että se voi olla ihan tavallinen paikka (esim. leikkipuisto) – kyseessä ei tarvitse olla pelkästään ”turistikohteita”. Oppilaiden tulisi myös osata perustella (lyhyesti), mikä on omien valintojen takana. Kun jokaisen oppilaan oma lista on valmis, opettaja jakaa parit. Oppilaat aloittavat tutustumalla parin listaan ja sen jälkeen parit valitsevat (esim. 2–3 asiaa) niistä mielenkiintoisimmat (kummankin ehdotukset tulisi ottaa listassa huomioon). Parit saavat suunnitella ja näytellä mainosvideon (riittävän lyhyt), jossa he mainostavat valitsemiaan kohteita. (Ennen varsinaista mainosvideon suunnittelusta oppilaiden tulisi pohtia yhdessä opettajan kanssa, mikä on mainos ja miten se eroaa esimerkiksi uutisesta. Myös mainosten pituuteen kannattaa kiinnittää oppilaiden huomio.) Mainosvideot voi kuvata ja niistä voi tehdä koosteen koko luokan katsottavaksi. Vaihtoehtoisesti koko luokka voi tehdä yhteisen mainosvideon ja/tai matkaohjelman, jossa esitellään oppilaiden kotiseudun helmiä. (Huom! Ennen mainosvideoiden – tai kuvaamista ylipäätään – pitää tarkistaa huoltajilta, voiko oppilas näkyä videolla ja/tai kuvissa tai osallistua niiden tekemiseen.)

5. Minä vaikutan kotiseudullani

Ryhmätyöskentely.

Mitä haluaisin kehittää omassa kotiseudussani? Mikä asia ärsyttää/vihastuttaa/ällöttää kotiseudullani (ja miksi) ja miten voisin sitä kehittää?

Oppilaitten näkemykset voisi koota listaksi, josta valittaisiin yhteisesti yksi kohde, jota oppilaat lähtisivät ryhmänä kehittämään. Oppilaiden tulisi tässä osuudessa oppia pohtimaan, miten voi ilmaista omaa mielipidettään asiallisesti ja mitä on rakentava/kehittävä palaute (omat kehitysehdotukset, että keskusteluyhteys vastapuoleen säilyy →vuorovaikutustaitojen opettelu ja kehittäminen OPS2014). Kehittämistehtävässä tulisi lähteä liikkeelle kohteesta ja sen ominaisuuksista. (Miksi se vaatii kehittämistä?) Sen jälkeen oppilaiden tulisi pohtia, miten kohdetta voisi kehittää ja mille taholle kunnassa asiasta voisi ilmoittaa. Tämä asiakokonaisuus tulisi toteuttaa niin pelkistettynä, että 1.–2. luokkalaisten ymmärtäisivät, mitä asioihin vaikuttaminen tarkoittaa heidän kohdallaan (yhteiskunnallinen vaikuttaminen, osallisuus →OPS2014).

6. Projektin päätös ja yhteenveto

Yksilö-/ ryhmätyöskentely.

Mitä minä opin (kotiseudustani)? Mitä me opimme (kotiseudustamme)?

Kotiseutu -projektin päätösosuuteen kannattaa varata riittävästi aikaa. Tässä jokaisen tulisi miettiä, mitä opin niin itsestä kuin muista sekä mitä opin kotiseudustani. Päätösosuutta ei kannata missään nimessä jättää väliin, vaan jokaisen yksittäisen oppilaan (ja ryhmä kokonaisuutena) tulisi pohtia projektin kulkua. Miltä projektin alkaminen/ päättyminen tuntuu/ tuntui? Missä onnistuin ja mitä uusia asioita opin? Pohdinnat sekä yksilö- että ryhmätasolta voisi koota käsitekartaksi (tai toteuttaa se muulla opettajan parhaaksi katsomalla tavalla). Oppilaiden kanssa voisi myös pohtia yhdessä, mitä projektista jäi jäljelle (esim. ajatuksia joko kirjallisina ja/tai kuvallisina tuotoksina, tunteita), vaikka projekti on päättynyt. Lisäksi tässä kohdassa oppilaat voisivat palata saamiinsa positiivisiin palautteisiin, joita muut ryhmäläiset ovat antaneet projektin aikana. Tällöin oppilaat voisivat heijastaa omia näkemyksiään omasta osaamisestaan (ja siitä missä on onnistunut) muiden näkemyksiin ja saada sitä kautta monipuolisemman kuvan osaamisestaan. Toisaalta vertaisarviointi voi myös auttaa lasta vahvistamaan omaa käsitystään omasta itsestään ja toivottavasti myös kehittää lapsen terveen itsetunnon kehittymistä. (OPS2014 →vertaisarviointi ja omien taitojen arviointi)

Lopuksi

Verkko-opetus on täynnä monia mahdollisuuksia niin opetuksen kuin oppimisen suhteen. Sen avulla pystytään tekemään joustavia ratkaisuja opettamisen suhteen (esimerkiksi mukauttaa oppilaiden tehtäviä), oppilas pystyy verkko-opetuksen avulla tarkastelemaan uudenlaisista näkökulmista jotakin opetettavaa asiaa sekä oppilaat pääsevät verkostoitumaan toistensa kanssa, vaikka etäisyydet olisivat pitkät. Toisaalta verkko-opetus on myös ihanteellinen ympäristö lähteä tutkimaan laajemmin jotakin ilmiötä tai etsimään ratkaisua johonkin ongelmaan joko itsenäisesti, parin kanssa tai koko oppilasryhmän voimin. (Tella ym. 2001, 13–14, 42.) Verkko-opetus ei kuitenkaan ole ratkaisu kaikkiin oppimisessa ja opiskeluissa esiintyviin ongelmiin ja haasteisiin. Toisaalta verkko-opetus ei ole myöskään vain huippuosaajille tarkoitettu leikkikenttä, vaan verkko-opetus on kaikkia varten. Vaikka verkko-opetus ei ole mikään uusi keksintö ja sitä on käytetty pitkään suomalaisessa yhteiskunnassa, verkko-opetuksessa on monilla paljon opittavaa. Etenkin minulla. Kun tämän on tunnustanut julki-

sesti, voi lähteä helpommin kehittämään omia taitoja. Samalla pitää antaa itselle lupa tehdä (paljon) virheitä ja myös oppia niistä (toisin sanoen sietää virheiden tekeminen).

Verkko-opetuksen lisääntyminen ja siihen liittyvä keskustelu on jatkuvaa, ainakin minun mielestäni. Myös uusi perusopetuksen opetussuunnitelma on nostattanut verkko-opetuksen, verkko-oppimisen, mediakasvatuksen, medialukutaidot, monilukutaidot, näppäintaidot, laaja-alaisen osaamisen, ilmiöperusteisen oppimisen ja monet muut asiat jokaisen kuuluviin. Näissä edellä mainituissa asioissa ei ole periaatteessa mitään uutta, koska ne on jo mainittu käyttämässäni lähdekirjassa (vuodelta 2001). (Myös kentältä kokeneemmat kollegani ovat tätä mieltä.) Uuden opetussuunnitelman kuvaama opettajan uusi rooli (oppilaan rinnalla tukemassa) ja uudet oppimisympäristöt (laajentunut koulun ulkopuolelle) eivät myöskään ole uusi keksintö, jonka voi huomata samaisesta lähdekirjasta (Tella ym. 2001, 30.): ”Opetusympäristöt sisältävät muun muassa opettajan uudet roolit ja työnkuvan. Keskeinen väitteemme on, että opettajaa tarvitaan nykyaikaisessa opiskeluympäristössä yhtä paljon kuin ennenkin, mutta roolit ovat painottuneet hieman eri tavoin.” Olivat uuden opetussuunnitelman asiat ”vanhoja” tai eivät, yhden asian merkitys ei kuitenkaan muutu: koulun ja opettajien täytyy olla ehdottomasti yhteiskunnan kehityksessä mukana – ja tätä käyttämäni vanha lähdekirja (Tella ym. 2001, 38–39) alleviivaa erityisesti:

”Opettajien on jo oman ammatillisen etunsa takia pysyttävä tietoisina yhteiskunnallisesta kehityksestä ja säilyttävä jatkuvasti tulenkantajina. Koulu menettää legitimitettiin, jollei yhteiskunnallista kehitystä oteta riittävästi huomioon. Verkko – ja laajemmin ajatellen – koko mediakulttuuri on jo osa arkeamme ja lastemme, oppilaidemme ja opiskelijoidemme maailmaa. Koulun tehtävä on perinteisesti ollut valmentaa ja sosiaalista oppilaat ympäröivään yhteiskuntaan ja maailmaan. Nyt vodaan arvioida, että mediataito on paikallaan myös hallita, ja opettajan yhtenä tehtävänä on tukea oppilaitaan ja opiskelijoitaan tämän taidon haltuunotossa. Verkottuminen ja sen mukana tieto- ja viestintätekniikan hyödyntäminen ja opetuskäyttö ovat koko yhteisön vastuulla.”

Olen tiedostanut tämän itsekin ja olen lähtenyt sen vuoksi opiskelemaan mediakasvatusta, jotta pysyisin edes jotenkin muuttuvan maailman mukana.

Itsearviointi

Haluaisin, että oppilaat pääsisivät pohtimaan kotiseutu -teeman kautta omaa suhtautumistaan kotiseutuun sekä sitä, miten sijoittaa itsensä ja perheensä sekä oman elinpiirinsä kotiseutuun. Se mitä haluan voi olla hyvin kaukana siitä, mitä oppilaat haluat oppia ja tutkia kotiseutu -teeman ympärille rakennetussa oppimisprojektissa. Tunnustan, että paperilla suunnitelma voi kuulostaa toteuttamiskelpoiselta, mutta *käytäntö vasta näyttää, mikä oikeasti toimii ja mikä ei*. Voi olla, että aihe ei kiinnosta 1.–2. luokkalaisia, aihe on liian laaja tai vaikeaselkoinen heille tai valittu väline (blogi) ei sovellu tähän projektiin. Pientä ja isoa liikkuamisvaraa täytyy siis olla (varasuunnitelmia), jos alkuperäinen suunnitelma ei vain toimi käytännössä. Joustamisvaraa täytyy olla myös siinä tapauksessa, jos tehtäviä täytyy eriyttää. Vaikka olen suunnitellut oppimisprojektiin tietyt käsiteltävät aihealueet ja tietyn etenemisjärjestyksen, suunnitelmaa pystyy muokkaamaan kunkin oppilasryhmän mukaan. Suunnitelma ei estä myöskään uusien aiheiden ja/tai tehtävien lisäämistä ennalta suunniteltujen aihekokonaisuuksien joukkoon.

Onnistuin tekemässäni verkko-opetussuunnitelmassa niin hyvin kuin vain voin tämänhetkisinlä tiedoilla ja taidoilla. Uskon, että tekisin verkko-opetussuunnitelman aivan toisella tavalla, jos minulla olisi aiempaa omakohtaista opetuskokemusta verkko-opetuksesta. (Mikä se toinen tapa olisi, en osaa kuitenkaan sanoa.) *Koko verkko-opetus -opintojakso on vienyt minut mukavuusalueeni ulkopuolelle ja olen joutunut haastamaan itseni opintojakson alusta lähtien.* Pieni jatkuva paine tästä opintojakson ”lopputyöstä” on pitänyt aivot ylikierroksilla, kun samanaikaisesti on täytynyt pysyä mukana Moodlessa käydyissä keskusteluissa. *Moodleen muodostettu pienryhmän keskustelut ja sieltä saatu tuki on auttanut minua saattamaan tämän verkko-opetussuunnitelman päätökseen.* Pienemmässä ryhmässä on ollut helpompi syventyä kunnolla muiden töihin sekä toisaalta myös avata omia ajatuksia. Jossakin vaiheessa Moodlen keskustelut tuntuivat kuormittavan liikaa, kun uusia keskustelunavauksia syntyi ennen kuin olin ehtinyt kunnolla syventyä edellisiin (ennen pienryhmän aloitusta). Sen seurauksena oma työ jäi taka-alalle. *Lopulta täytyi vain hyväksyä se, että en pysty kaikkeen näillä resursseilla, joita minulla oli kurssin aikana.* Seuraavalla kerralla uskon, että pystyn suunnittelemaan oman ajankäyttöni toisella tavalla tai ainakin pystyn sovittamaan käytettävissä olevan ajan paremmin kurssin vaatimiin tarpeisiin. Toisaalta aktiivinen verkko-kurssi vain vie paljon aikaa, jos haluaa pysyä keskusteluissa mukana ja jos haluaa kommentoida muiden aloittamia keskusteluja sekä paneutua niihin samalla mittakaavalla kuin muut ovat paneutuneet minun luomiin teksteihini ja/tai keskustelunaloituksiin. Olen tyytyväinen tähän kurssiin, vaikka se olikin vaativa. Stressitason nousu oli kaiken uuden tiedon ja mielenkiintoisten keskustelujen arvoista.

Lähteet

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. 2014. Viitattu 15.9.2015.

http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/perusope

Tella, S., Vahtivuori, S., Vuorento, A., Wager, P. & Oksanen, U. 2001. Verkko opetuksessa – opettaja verkossa. Helsinki: Edita.